

UCHWAŁA NR 196/2025
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 16 czerwca 2025 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców
o źródłach pozyskania środków finansowych w 2023 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215)

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2023 r., **z powodu** nieudzielenia wyjaśnień na pytania Państwowej Komisji Wyborczej, co uniemożliwiło potwierdzenie zgodności gospodarki finansowej Partii z przepisami ustawy o partiach politycznych, a w szczególności stwierdzenie, że Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okresie rozliczeniowym nie pozyskiwała przychodów z niedozwolonych ustawowo źródeł.

Uzasadnienie

Partia polityczna Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców (EwP 416) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych w 2023 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Sprawozdanie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 roku w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 2076). Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych dokumentów stwierdziła, co następuje.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych oraz w załączonych do niego dokumentach partia polityczna Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców wykazała, że środki finansowe gromadzone były na rachunku bankowym Partii o numerze 30 1020 1026 0000 1102 0505 0259 prowadzonym w PKO Bank Polski S.A.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) partia polityczna Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców wykazała, że w okresie sprawozdawczym uzyskała przychody/wpływy w łącznej kwocie 611 749,36 zł. Składały się na nie:

- składki członkowskie wpłacone na rachunki bankowe partii: 56 147,28 zł,
- darowizny pieniężne : 555 602,08 zł,

Partia wykazała, iż w 2023 r. nie pozyskała środków z innych źródeł. W pozostałych pozycjach sprawozdania wykazano „0,00”.

W okresie sprawozdawczym partia polityczna Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców posiadała Fundusz Wyborczy, którego środki gromadzone były na rachunku bankowym prowadzonym w PKO Bank Polski S.A o numerze 92 1020 1026 0000 1802 0539 5381. Partia nie dołączyła do złożonego sprawozdania historii tego rachunku.

Partia do sprawozdania finansowego nie załączyła wykazów wpłat składek członkowskich oraz darowizn sporządzonych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, tj. zawierających wyłącznie imię i nazwisko, miejscowość zamieszkania oraz kwoty wpłat.

Analiza historii rachunku bankowego Partii nie potwierdziła także jednoznacznie danych dotyczących wysokości pozyskanych przez Partię środków finansowych wykazanych w jej sprawozdaniu oraz wysokości wpłat dokonanych przez poszczególnych darczyńców. Nie dała także odpowiedzi, czy kwoty wykazane w sprawozdaniu i w załączonych do niego dokumentach odpowiadają rzeczywistości oraz czy Partia nie pozyskiwała środków od podmiotów innych niż osoby fizyczne. W związku z tym Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 38a ust. 1 w związku z art. 34a ust. 2 ustawy o partiach politycznych, zwróciła się do Przewodniczącego Zarządu Krajowego Partii pismem z dnia 24 lutego 2025 r. o wyjaśnienia w powyższych kwestiach, pozwalające na potwierdzenie, że gospodarka finansowa Partii w 2023 r. prowadzona była zgodnie z przepisami ustawy o partiach

politycznych. Pismo skierowane do Przewodniczącego zostało odebrane w dniu 14 marca 2025 r., jednakże nie została na nie udzielona odpowiedź.

Brak wyjaśnień Partii w kwestiach wskazanych w przywołanym wyżej piśmie Państwowej Komisji Wyborczej uniemożliwia potwierdzenie zgodności ze stanem faktycznym danych wykazanych w sprawozdaniu oraz tego, że wszystkie pozyskane przez Partię środki pieniężne pochodzą z dozwolonych ustawowo źródeł.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje ponadto, że Partia brała udział w wyborach, które odbyły się w 2023 r. Zarejestrowała swój komitet wyborczy w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. Zgodnie z Uchwałą nr 107/2025 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 10 marca 2025 r. w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r., sprawozdanie zostało odrzucone z powodu naruszenia art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego. Pełnomocnik wyborczy Komitetu zaskarżył powołaną uchwałę do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy, postanowieniem z dnia 14 maja 2025 r., w sprawie o sygnaturze akt: I NSW 11/25, odrzucił skargę Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej.

Kontrola sprawowana przez Państwową Komisję Wyborczą jest kontrolą *post factum*, tj. prowadzona jest po zakończeniu okresu obrachunkowego, w trakcie którego partia zobowiązana jest na bieżąco weryfikować zgodność z prawem pozyskanych przez siebie środków finansowych. Jest ona do tego zobowiązana chociażby przez regulację art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, stanowiącą, że to partia polityczna składa Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie finansowe, ale także przez rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, określające wzór sprawozdania finansowego partii, w którym to sprawozdaniu partia zobowiązana jest wykazać wszystkie pozyskane środki finansowe, zarówno te pochodzące z legalnych, jak i z nielegalnych źródeł. Odpowiednio prowadzona i ujawniona dokumentacja, głównie finansowo-księgowa, oraz sporządzone na jej podstawie sprawozdanie finansowe są jednymi z najistotniejszych przejawów jawności finansowania partii politycznych, będącej elementem prawidłowego funkcjonowania ustroju demokratycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2006 r., III SW 11/06), znajdującej swoje umocowanie

w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Co ważne, jawność ta nie powinna ograniczać się wyłącznie do przedkładania sprawozdań finansowych partii politycznych do badania właściwym do tego organom, ale powinna umożliwiać zapoznanie się z gospodarką finansową prowadzoną przez partie każdemu zainteresowanemu (np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 8 marca 2013 r., 11 I OSK 513/13; oraz z 18 grudnia 2014 r., I OSK 687/14; a także wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2016 r., II SAB/Wa 590/16). Z konstytucyjnej zasady jawności finansowania partii politycznych, która znajduje swoje częściowe powtórzenie w art. 23a ustawy o partiach politycznych, wynika zatem zakaz utajniania finansów partyjnych oraz odpowiadający mu nakaz ujawniania informacji finansowych o działalności partii (zob. Mirosław Granat (red.), Ustawa o partiach politycznych. Komentarz, Warszawa 2020).

W przypadku sprawozdania finansowego partii politycznej Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców za 2023 r., nie sposób jest mówić o przestrzeganiu i zrealizowaniu powyższych zasad. Złożone sprawozdanie nie pozwala bowiem m.in. na określenie jakie faktycznie były łączne przychody Partii w okresie sprawozdawczym, z jakich źródeł zostały one pozyskane, ani w jaki sposób gromadzone były one przez Partię.

Państwowa Komisja Wyborcza jeszcze raz podkreśla, że celem określonej w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady jawności finansowania partii politycznych, z którą korespondują regulacje ustawy o partiach politycznych, a także Kodeksu wyborczego, jest zapewnienie przejrzystości i jasności dokonywanych przez partie operacji finansowych (postanowienia SN z 25 września 2009 r., III SW 47/09, oraz z 25 lutego 2015 r., III SW 1/15), a przez to przeciwdziałanie korupcji politycznej. Zasada ta traktowana jest jako fundament wolności i demokracji, a także jako niezbędny warunek realizacji postulatu państwa przejrzystego (M. Chmaj, Wolność tworzenia i działania partii politycznych studium porównawcze, Olsztyn 2006, wyrok TK z 14 grudnia 2004 r., K 25/03). Stanowi jednocześnie element jawności życia publicznego, która przybrała w polskim systemie prawnym formę tzw. publicznego, konstytucyjnego prawa podmiotowego, prawa człowieka, mającego swe źródło w niezbywalnej godności ludzkiej (zob. wyrok TK z 9 kwietnia 2015 r., K 14/13, także W. Jakimowicz, Publiczne prawa podmiotowe, Kraków 2002). Nie ulega zatem wątpliwości, że jawność finansowania polityki bezpośrednio przekłada się na realizację standardów demokratycznego państwa prawnego, w szczególności wolności

i transparentności działań politycznych, a także posługiwania się przez partie polityczne wyłącznie demokratycznymi metodami wpływania na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej. W konsekwencji wskazana zasada umożliwia walkę z korupcją polityczną, stanowiącą bezpośrednie zagrożenie dla wartości, na których wzniesione zostało i których ochronie służyć ma demokratyczne państwo prawa. Negując jawność finansowania polityki, czyli wyłączając „bezpiecznik” demokratycznego państwa prawnego, wyłącza się samo demokratyczne państwo prawne (postanowienie SN z 21 lutego 2023 r., I NSW 2/23).

Ponadto należy podkreślić, że partie polityczne stanowią jeden z podstawowych elementów demokratycznego państwa prawnego. Są podstawową instytucją publicznego życia politycznego (M. Granat, Glosa do postanowienia składu 7 sędziów SN z dnia 1 października 2003, III SW 152/03, Przegląd Sejmowy Nr 5/2004). Ze względu na ich szczególny charakter, zarówno na etapie walki o władzę, jak i – tym bardziej – w okresie jej sprawowania, nie mogą one być postrzegane jako zwykłe osoby prawne. Uznać należy, że są to organizacje o podstawowym znaczeniu dla tego państwa (zob. postanowienie SN z 21 lutego 2023 r., I NSW 2/23). Właśnie z tego względu regulacje prawne przyjęły wyraźnie restrykcyjną formułę regulacji w zakresie finansów i finansowania partii politycznych. W punkcie wyjścia jest reglamentacyjne ustalenie określonych uprawnień, form działalności czy finansowania partii, a nie jej liberalna swoboda jako uczestnika obrotu cywilnoprawnego (postanowienie SN z 17 września 2004 r., III SW 38/04). Konsekwencją wyróżnionej roli partii politycznej w systemie prawnym są bowiem z jednej strony, zwłaszcza w porównaniu z innymi rodzajami zrzeszeń, szczególne uprawnienia w sferze życia publicznego, z drugiej zaś ograniczenia (postanowienie SN z 21 lutego 2023 r., I NSW 2/23). Partia stawia sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej (art. 1 ust. 1 ustawy o partiach politycznych), co oznacza, że jej utworzenie jest doniosłym aktem publicznoprawnym, z którym wiąże się nie tylko chęć uczestniczenia partii w życiu publicznym, ale także obowiązek posiadania minimum wiedzy o obowiązujących w nim regulacjach prawnych i rygorystycznego ich przestrzegania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 września 2005 r., III SW 9/05).

Należy także wyraźnie zaznaczyć, że obowiązek prawny wykazania, poprzez przedstawienie rzetelnej dokumentacji finansowej, w tym odpowiednich dowodów

i wyjaśnień potwierdzających, że wszystkie środki finansowe i wartości niepieniężne pozyskane zostały przez partię w sposób zgodny z obowiązującym prawem, spoczywa na partii politycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 marca 2005 r., III SW 3/05). Obowiązku tego partia polityczna Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców nie wypełniła.

W związku z powyższym sprawozdanie nie może zostać przyjęte i należy je odrzucić. Stanowisko takie, przyjmowane przez Państwową Komisję Wyborczą, zajął również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 14 października 2008 r. (Sygn. akt SW 10/08).

Partia polityczna Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okresie sprawozdawczym dopełniła obowiązku prowadzenia na jej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej rejestru wpłat od osób fizycznych w kwocie przekraczającej w jednym roku 10 000 zł, z wyłączeniem składek członkowskich, o którym jest mowa w art. 25 ust. 6-13 ustawy o partiach politycznych, oraz rejestru umów, będącego zbiorczym zestawieniem informacji o umowach zawartych przez partię polityczną, o którym jest mowa w art. 27a tej ustawy.

Mając na uwadze analizę sprawozdania finansowego Partii za 2023 r. oraz nieudzielenie przez Partię odpowiedzi na skierowane do niej przez Państwową Komisję Wyborczą pytania, mające fundamentalne znaczenie dla oceny legalności źródeł pochodzenia przyjętych przez nią środków finansowych, mimo odebrania tych pytań, Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła jak w sentencji.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Partii oraz dokumentów do niego załączonych, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak